

## WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII DLA KLASY IV

Zgodne z podstawą programową Reforma26. Kompas Jutra, programem nauczania historii „Wczoraj i dziś” dla klasy 4 szkoły podstawowej, autorstwa Tomasza Maćkowskiego. Zastosowano 6-cio stopniową skalę ocen.

| Dział 1. Refleksja nad historią jako nauką                   |                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ocena                                                        | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                                                                             |
| dopuszczający                                                | Z pomocą nauczyciela podaje znaczenie słowa historia; wymienia proste przykłady źródeł historycznych (np. stary zabytek, zdjęcie).                                                        |
| dostateczny                                                  | Wyjaśnia terminy: <i>przeszłość</i> , <i>nauka o przeszłości</i> , <i>źródło historyczne</i> ; wskazuje różnicę między prawdą historyczną a fikcją.                                       |
| dobry                                                        | Wyjaśnia, na czym polega praca historyka i pojęcie <i>wiarygodności źródła</i> ; podaje przykłady źródeł pisanych i niepisanych oraz tłumaczy przydatność historii we współczesnym życiu. |
| bardzo dobry                                                 | Wskazuje szczegółowe podobieństwa i różnice między historią, fikcją literacką a dziejami legendarnymi; samodzielnie czerpie i analizuje informacje z podanego źródła historycznego.       |
| celujący                                                     | Samodzielnie dokonuje krytycznej oceny wiarygodności różnorodnych źródeł; stawia i weryfikuje hipotezy badawcze na podstawie materiałów źródłowych.                                       |
| Dział 2. Elementy historii rodzinnej, lokalnej i regionalnej |                                                                                                                                                                                           |
| Ocena                                                        | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                                                                             |
| dopuszczający                                                | Wskazuje na mapie swój region zamieszkania; przynosi lub wskazuje jedną pamiątkę rodzinną.                                                                                                |
| dostateczny                                                  | Przedstawia proste informacje o swojej rodzinie na podstawie pamiątek; wymienia postać zasłużoną dla swojej okolicy lub znany zabytek lokalny.                                            |
| dobry                                                        | Przedstawia historię swojej miejscowości; wyjaśnia znaczenie lokalnych zabytków oraz potrzebę ich ochrony; zna legendy związane ze swoim regionem.                                        |
| bardzo dobry                                                 | Analizuje legendę lokalną, wskazując w niej elementy historyczne i fikcyjne; przedstawia formy upamiętnienia postaci zasłużonych w małej ojczyźnie.                                       |
| celujący                                                     | Realizuje doświadczenie edukacyjne: samodzielnie gromadzi ślady materialne/informacje o zabytku, tradycji lokalnej lub historii swojej rodziny i                                          |

|                                                    |                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    | prezentuje wyniki badań w nowatorskiej formie.                                                                                                                                                      |
| Dział 3. Wspólnota państwowa i symbole             |                                                                                                                                                                                                     |
| Ocena                                              | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                                                                                       |
| dopuszczający                                      | Wskazuje polskie symbole państwowe (godło, barwy, hymn) oraz flagę Unii Europejskiej.                                                                                                               |
| dostateczny                                        | Wyjaśnia znaczenie symboli państwowych dla Polaków; podaje przykłady najważniejszych świąt państwowych.                                                                                             |
| dobry                                              | Tłumaczy rolę świąt państwowych, obrzędów i tradycji w budowaniu wspólnoty narodowej i lokalnej; wyjaśnia znaczenie Unii Europejskiej dla mieszkańców Polski.                                       |
| bardzo dobry                                       | Porównuje odmienne tradycje i zwyczaje w różnych regionach Polski; uzasadnia rolę symboli w kształtowaniu tożsamości i poczucia przynależności.                                                     |
| celujący                                           | Angażuje się w organizację szkolnych/lokalnych obchodów święta państwowego.                                                                                                                         |
| Dział 4. Czas i miejsce wydarzeń historycznych     |                                                                                                                                                                                                     |
| Ocena                                              | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                                                                                       |
| dopuszczający                                      | Zna pojęcia: <i>rok, wiek, era</i> ; wskazuje taśmę czasu (oś chronologiczną).                                                                                                                      |
| dostateczny                                        | Posługuje się pojęciami: <i>nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), stulecie, tysiąclecie</i> ; określa wiek dla prostych dat z naszej ery.                                                     |
| dobry                                              | Określa wiek i połowę wieku dla dat p.n.e. i n.e.; oblicza upływ czasu między wydarzeniami z tej samej ery; prawidłowo korzysta z legendy mapy historycznej.                                        |
| bardzo dobry                                       | Bezbłędnie przelicza upływ czasu na przelocie er (p.n.e. i n.e.); samodzielnie porządkuje chronologicznie wydarzenia na osi czasu; odczytuje i interpretuje złożone informacje z mapy historycznej. |
| celujący                                           | Tworzy własne osie czasu dla skomplikowanych procesów historycznych; sprawnie łączy analizę mapy z uwarunkowaniami geograficznymi i historycznymi.                                                  |
| Dział 5. Od jaskiń do miast – początki cywilizacji |                                                                                                                                                                                                     |
| Ocena                                              | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                                                                                       |

|               |                                                                                                                                                              |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| dopuszczający | Używa pojęć: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia</i> ; kojarzy piramidy i faraona ze starożytnym Egiptem.                                                    |
| dostateczny   | Wyjaśnia pojęcie <i>rewolucji neolitycznej</i> ; opisuje społeczeństwo Egiptu, używając pojęć: <i>faraon, hieroglify, piramidy, politeizm</i> .              |
| dobry         | Wyjaśnia wpływ warunków naturalnych (rzeki) na rozwój osadnictwa i rolnictwa; przedstawia osiągnięcia Egiptu w dziedzinie medycyny, matematyki i astronomii. |
| bardzo dobry  | Wyjaśnia przełomową rolę powstania pisma dla rozwoju cywilizacji i ocenia jego znaczenie we współczesnym świecie.                                            |
| celujący      | Ocenia i argumentuje wpływ osiągnięć cywilizacji Bliskiego Wschodu i Egiptu na dzisiejsze życie człowieka.                                                   |

#### Dział 6. Dziedzictwo starożytnej Grecji

|               |                                                                                                                                             |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ocena         | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                               |
| dopuszczający | Wskazuje Grecję na mapie; kojarzy pojęcia: <i>igrzyska olimpijskie, bogowie greccy</i> .                                                    |
| dostateczny   | Wyjaśnia pojęcia: <i>polis, agora, Akropol, demokracja, mitologia, teatr</i> .                                                              |
| dobry         | Opisuje funkcjonowanie społeczeństwa ateńskiego w czasach Peryklesa; analizuje wpływ ukształtowania terenu Grecji na życie jej mieszkańców. |
| bardzo dobry  | Przedstawia osiągnięcia cywilizacji greckiej (filozofia, teatr, igrzyska, architektura) i wyjaśnia ich wpływ na współczesną Europę.         |
| celujący      | Dokonuje krytycznej oceny demokracji ateńskiej, porównując ją z zasadami współczesnego życia społecznego i państwowego.                     |

#### Dział 7. Dziedzictwo starożytnego Rzymu

|               |                                                                                                      |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ocena         | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                        |
| dopuszczający | Kojarzy Rzym z cesarstwem; zna pojęcie <i>niewolnika</i> .                                           |
| dostateczny   | Definiuje pojęcia: <i>republika, cesarstwo, obywatele, prawo rzymskie, łacina</i> .                  |
| dobry         | Opisuje społeczeństwo Rzymu za czasów Juliusza Cezara; wskazuje na mapie zasięg Imperium Rzymskiego. |
| bardzo dobry  | Przedstawia osiągnięcia architektoniczne i prawne Rzymian ( <i>akwedukt,</i>                         |

|                                    |                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | <i>amfiteatr, łuk triumfalny, prawo</i> ) oraz ich trwały wpływ na Europę.                                                                                         |
| celujący                           | Wyjaśnia znaczenie prawa rzymskiego jako fundamentu współczesnej kultury prawnej; porównuje ustrój republiki i cesarstwa.                                          |
| Dział 8. Narodziny chrześcijaństwa |                                                                                                                                                                    |
| Ocena                              | Wymagania edukacyjne (Uczeń:)                                                                                                                                      |
| dopuszczający                      | Zna pojęcie <i>chrześcijaństwo</i> ; kojarzy postać Jezusa i Dekalog.                                                                                              |
| dostateczny                        | Wyjaśnia pojęcia: <i>monoteizm, judaizm, Mesjasz, Dekalog</i>                                                                                                      |
| dobry                              | Wskazuje na mapie miejsce narodzin chrześcijaństwa oraz wiek, w którym powstało; wyjaśnia powody przyjmowania nowej religii przez mieszkańców Imperium Rzymskiego. |
| bardzo dobry                       | Wyjaśnia okoliczności i znaczenie uznania chrześcijaństwa za religię panującą w Rzymie oraz ocenia jego wpływ na współczesną Europę.                               |
| celujący                           | Analizuje proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w kontekście przemian społecznych i kulturowych starożytnego świata.                                       |

#### Dostosowanie form i metod pracy dla uczniów z SPE

##### **Spektrum Autyzmu**

- **Dostosowanie form pracy:**
  - Stała struktura lekcji – zachowanie przewidywalnego schematu zajęć.
  - Jasny podział ról – określenie konkretnych, jednoznacznych zadań podczas pracy w grupach.
  - Mniej bodźców na materiałach – przygotowanie przejrzystych map historycznych i osi czasu wolnych od zbędnych elementów graficznych.
- **Dostosowanie metod pracy:**
  - Dosłowne wyjaśnianie pojęć – unikane metafor bez ich wcześniejszego wyjaśnienia.
  - Wizualizacja historii – stosowanie czytelnych drzew genealogicznych, schematów przyczynowo-skutkowych oraz kart z postaciami historycznymi.
  - Sprawdzanie wiedzy – stosowanie pytań zamkniętych, zadania polegające na przyporządkowaniu dat do wydarzeń na schemacie zamiast otwartych opowiadań historycznych.

##### **ADHD**

- **Dostosowanie form pracy:**
  - Dzielenie treści – rozbijanie obszernych tematów na krótkie, kilkuminutowe bloki tematyczne.
  - Angażowanie w ruch – wyznaczanie zadań fizycznych związanych z lekcją (np. wskazywanie obiektów na mapie ściennej, rozdawanie atlasów historycznych).

- Kontrola miejsca pracy – posadzenie w pierwszej ławce, z dala od okna i dekoracji ściennych odciągających uwagę.
- **Dostosowanie metod pracy:**
  - Strukturyzacja notatek – udostępnianie schematów do samodzielnego uzupełniania kluczowymi słowami.
  - Aktywne osie czasu – wykorzystywanie mobilnych osi czasu (np. naklejanie lub przekładanie kartoników z datami i wydarzeniami).
  - Pojedyncze polecenia – podawanie instrukcji do analizy tekstu źródłowego krok po kroku, po upewnieniu się, że uczeń skupił uwagę.

## **Dysleksja**

- **Dostosowanie form pracy:**
  - Modyfikacja tekstów źródłowych – przygotowywanie fragmentów kronik czy dokumentów większą czcionką (bezszerfową) z większym odstępem między wierszami.
  - Wydłużenie czasu – zapewnienie dodatkowego czasu na przeczytanie pytań do tekstów historycznych i analizę map.
  - Alternatywy słuchowe – wykorzystywanie audiobooków historycznych, fragmentów słuchowisk, podcastów lub filmów edukacyjnych.
- **Dostosowanie metod pracy:**
  - Zwolnienie z czytania na głos – unikanie wywoływania ucznia do głośnego odczytywania trudnych tekstów źródłowych przed klasą.
  - Praca na słowach kluczowych – przygotowywanie wyciągów z rozdziałów z pogrubionymi datami, pojęciami i nazwiskami.
  - Faworyzowanie odpowiedzi ustnych – ocenianie wiedzy historycznej (pojęć, zależności przyczynowo-skutkowych) w formie wypowiedzi ustnej lub testów z pytaniami zamkniętymi.

## **Dysgrafia**

- **Dostosowanie form pracy:**
  - Ograniczenie ręcznego notowania – dostarczanie wklejek do zeszytu z podsumowaniem lekcji, schematami i osiami czasu.
  - Wykorzystanie technologii – zezwolenie na pisanie kart pracy na komputerze/tablecie.
  - Gotowe karty pracy – stosowanie arkuszy z powiększonym miejscem na wpisywanie odpowiedzi.
- **Dostosowanie metod pracy:**
  - Ocenianie merytoryki – całkowite pomijanie czytelności pisma, estetyki rysowania map czy prowadzenia zeszytu przy wystawianiu ocen.
  - Praca z mapą konturową – zmiana formy wpisywania nazw geograficznych na zaznaczanie ich cyframi, kolorem lub gotowymi naklejkami.
  - Testy wyboru – zamiana długich wypowiedzi pisemnych na testy wielokrotnego wyboru, dołączanie podpisów pod ilustracjami lub łączenie par.

## **Dysortografia**

### **Dostosowanie form pracy:**

- Dostęp do pomocy – umożliwienie korzystania ze słowniczka pojęć i nazwisk historycznych podczas sprawdzianów i prac pisemnych.

- Wydłużenie czasu – przyznanie dodatkowych minut na samokontrolę pisowni nazw własnych i pojęć.
- Wzorce na tablicy/karcie – wypisywanie na tablicy trudnych nazwisk i pojęć historycznych, aby uczeń mógł je bezbłędnie przerysować.
- **Dostosowanie metod pracy:**
  - Ignorowanie błędów w ocenie – nieobniżanie oceny z historii za błędy ortograficzne i literówki w nazwiskach, nazwach geograficznych czy pojęciach historycznych.
  - Tolerancja dla zniekształceń – uznawanie odpowiedzi za poprawną, jeśli z zapisu jednoznacznie wynika, o jaką postać lub pojęcie chodzi (np. zmiana liter w trudnych nazwiskach obcojęzycznych).
  - Wskazywanie błędów – zaznaczanie błędów na marginesie jedynie w celach korekcyjnych, bez wpływu na punktację merytoryczną